

IPv6-foredrag

Pent brukt 19-åring

Trond Endrestøl

Fagskolen Innlandet, IT-avdelingen

8. oktober 2014

Foredragets filer I

- Filene til foredraget er tilgjengelig gjennom:
 - Subversion: `svn co svn://svn.ximalas.info/ipv6-foredrag`
 - Web: svnweb.ximalas.info/ipv6-foredrag
 - Begge metodene er tilgjengelig med både IPv4 og IPv6
- [ipv6-foredrag.foredrag.pdf](#) vises på lerretet
- [ipv6-foredrag.handout.pdf](#) er mye bedre for publikum å se på egenhånd
- [ipv6-foredrag.handout.2on1.pdf](#) og [ipv6-foredrag.handout.4on1.pdf](#) er begge velegnet til utskrift
- *.169.pdf-filene er i 16:9-format
- *.1610.pdf-filene er i 16:10-format

Foredragets filer II

- Foredraget er mekket ved hjelp av [GNU Emacs](#), [AUCTeX](#), [pdfTeX](#) fra [MiKTeX](#), [L^AT_EX](#)-dokumentklassa [beamer](#), [Dia](#), [Inkscape](#), [Wireshark](#), [Subversion](#), [TortoiseSVN](#) og [Adobe Reader](#)
- Hovedfila bærer denne identifikasjonen:
\$Ximalas: trunk/ipv6-foredrag.tex 113 2014-10-08 13:35:25Z trond \$
- Driverfila for denne PDF-fila bærer denne identifikasjonen:
\$Ximalas: trunk/ipv6-foredrag.handout.2on1.169.tex 78 2013-12-04 09:53:24Z trond \$
- Copyright © 2014 Trond Endrestøl
- Dette verket er lisensiert med: [Creative Commons](#), [Navngivelse-DelPåSammeVilkår 3.0 Norge](#) (CC BY-SA 3.0)

Oversikt av hele foredraget

Del 1: Kort om IPv6

- 1 Hva er IPv6?
- 2 Antall adresser
- 3 Hvorfor trenger vi IPv6?
- 4 Hvorfor brukes ikke IPv6?
- 5 Andre nyttige ting ved IPv6
- 6 IPv6 ved Fagskolen Innlandet
- 7 IPv6 andre steder i Norge

Oversikt av hele foredraget

Del 2: IPv6-header

8 IPv6-header

- Flow Label

9 Utvidelsesheadere

- Hop-by-hop Options Header
- Destination Options Header
- Routing Header
- Fragment Header
- Authentication Header
- Encapsulating Security Payload
- Mobility Header

Oversikt av hele foredraget

Del 3: IPv6 over Ethernet

10 IPv6 over Ethernet

11 IPv6 over andre lag-2-typer

Oversikt av hele foredraget

Del 4: Grunnleggende om adresser

- 12 Grunnleggende om adresser
- 13 Adressedemo
- 14 MAC-48-adresser
- 15 Modda IEEE EUI-64-format
- 16 Manuell grensesnittidentifikator
- 17 Tilfeldig grensesnittidentifikator
- 18 Spesialadresser
- 19 Duplicate Address Detection — DAD

Oversikt av hele foredraget

Del 5: Adressetyper

- 20 Adressetyper
- 21 Link-local-adresser
- 22 Site-local-adresser
- 23 Offentlige unicast-adresser
- 24 Unike, lokale, aggregerbare adresser
- 25 Anycast-adresser
- 26 Multicast-adresser

Oversikt av hele foredraget

Del 6: DNS

27 AAAA og PTR

28 A6

Oversikt av hele foredraget

Del 7: ICMPv6

- 29 ICMPv6
- 30 Multicast Listener Discovery
- 31 Neighbor Discovery
- 32 Router Renumbering
- 33 Node Information
- 34 Inverse Neighbor Discovery
- 35 Version 2 Multicast Listener Report
- 36 Mobile IPv6
- 37 SEcure Neighbor Discovery (SEND)
- 38 Experimental Mobility Type
- 39 Multicast Router Discovery
- 40 FMIPv6
- 41 RPL Control Message
- 42 ILNIPv6 Locator Update Message
- 43 Duplicate Address

Oversikt av hele foredraget

Del 8: Neighbor Discovery

- 44 Router Solicitation
- 45 Router Advertisement
- 46 Neighbor Solicitation
- 47 Neighbor Advertisement
- 48 Redirect

Oversikt av hele foredraget

Del 9: DHCPv6

- 49 DHCPv6
- 50 Meldinger
- 51 DHCP Unique Identifier
- 52 Identity association
- 53 Identity association identifier

Oversikt av hele foredraget

Del 10: Avansert multicast

- 54 Multicastflaggene
- 55 Når T er satt til 1
- 56 Når PT er satt til 11
- 57 Når RPT er satt til 111

Oversikt av hele foredraget

Del 11: Konfigurasjon av IPv6

- 58 Cisco IOS
 - IPv6-routing
 - ACL-er
 - DHCPv6
- 59 OS-konfig

Oversikt av hele foredraget

Del 12: Noen RFC-er om IPv6

60 Noen RFC-er om IPv6

Del I

Kort om IPv6

Oversikt over del 1: Kort om IPv6

- 1 Hva er IPv6?
- 2 Antall adresser
- 3 Hvorfor trenger vi IPv6?
- 4 Hvorfor brukes ikke IPv6?
- 5 Andre nyttige ting ved IPv6
- 6 IPv6 ved Fagskolen Innlandet
- 7 IPv6 andre steder i Norge

Kort om IPv6

Hva er IPv6?

- En lag-3-protokoll ment å erstatte IPv4
- Har eksistert siden desember 1995, først spesifisert i [RFC 1883](#)
- Enkel grunnheader med fast lengde
- Flere utvidelsesheadere, riktig rekkefølge er viktig
- **128-bit adresser**
- Ny versjon av ICMP: ICMPv6
- ARP og RARP for IPv6 er en del av ICMPv6
 - Ikke nødvendig med ekstra lim for adressene i lagene 2 og 3
- Ny versjon av DHCP: DHCPv6
- **Automatisk adressekonfigurasjon uten bruk av DHCPv6**

Kort om IPv6

Antall adresser

- Totalt antall IPv6-adresser:
- $2^{128} = 340.282.366.920.938.463.463.374.607.431.768.211.456$
- Bare 1/8 kan brukes til offentlige unicast-adresser:
- $2^{125} = 42.535.295.865.117.307.932.921.825.928.971.026.432$
- Fortsatt er det mange flere IPv6-unicast-adresser enn det er IPv4-adresser:
- $2^{32} = 4.294.967.296$
- Mindre enn **3.702.258.688** IPv4-adresser kan bli brukt som offentlige IPv4-unicast-adresser
- Se Tronds utregning fra juli 2012:
<http://ximalas.info/2012/07/20/how-many-ipv4-addresses-are-there/>

Kort om IPv6

Hvorfor trenger vi IPv6?

- Mobilmarkedet viser en enorm vekst: smarttelefoner, nettbrett m.m.
- Verden går tom for offentlige IPv4-adresser
- «IPokalypsen» er her!
- IANA gikk tom 3. februar 2011
 - APNIC gikk tom 19. april 2011
 - RIPE gikk tom 14. september 2012
 - LACNIC gikk tom 10. juni 2014
- Dersom disse RIR-ene oppfører seg pent:
 - ARIN kan holde på til mars 2015
 - AFRINIC kan holde på til juni 2019(!)

Kort om IPv6

Hvorfor brukes ikke IPv6?

- Markedskreftene bestemmer
- «Vente-og-se»-holdning
- Stikker hodet ned i sanda
- Store selskaper:
 - Kjøper opp små selskaper og hamstrer IPv4-blokker
 - Kjøper IPv4-blokker på ettermarkedet/konkursbo:
 - Microsoft → \$7,5 mill. → Nortel → 666.624 IPv4-adresser → Microsoft

Kort om IPv6

Hvorfor brukes ikke IPv6?

- Telebransjen satser fortsatt hardt på IPv4:
 - (Edge) NAT i CPE (RFC 1631)
 - Carrier-Grade NAT i stamnett (RFC 6264)
 - Shared Address Space etter behov i stamnett (100.64.0.0/10) (RFC 6598)
- Glem det!
- Ende-til-ende-konnektivitet oppnås best uten noen former for adresseoversettelse
- Før eller siden blir CGN for kostbart og komplisert å vedlikeholde
- 3G og 4G/LTE klarer kanskje å øke IPv6-preset (RFC 6459)
- IPv6 er det eneste tilgjengelige og realistiske alternativet til IPv4

Kort om IPv6

Andre nyttige ting ved IPv6

- Hierarkisk adressestruktur
- Enklere planlegging av subnett sammenlignet med IPv4
 - De fleste IPv6-subnett bruker et 64-bit prefiks
 - Autokonfigurasjon *krever* et 64-bit prefiks
 - Fast prefikslengde på 64 bit er *ikke* et absolutt krav
 - DHCPv6 eller manuell konfigurasjon brukes når prefikslengda er ulik 64 bit

Kort om IPv6

Andre nyttige ting ved IPv6

- Kortere rutingtabeller
 - Uninett annonserer disse IPv4-subnettene med BGP:

78.91.0.0/16,	128.39.0.0/16,	129.177.0.0/16,
129.240.0.0/15,	129.242.0.0/16,	144.164.0.0/16,
151.157.0.0/16,	152.94.0.0/16,	156.116.0.0/16,
157.249.0.0/16,	158.36.0.0/14,	161.4.0.0/16,
193.156.0.0/15,	192.111.33.0/24,	192.133.32.0/24,
	192.146.238.0/23	
 - Uninett trenger bare å annonsere dette IPv6-prefikset:
 - 2001:700::/32

Kort om IPv6

Andre nyttige ting ved IPv6

- Sjekksum er overlatt til høyere og lavere lag
- Fragmentering skal gjøres hos avsender, og ikke underveis
 - Avsender må sjekke veien lengre fremme og måle smaleste krøttersti
 - Path Maximum Transmission Unit Discovery (Path MTU, PMTUD)
- IPsec ble spesifisert som en del av IPv6
 - Finnes også for IPv4
 - Må konfigureres før den begynner å virke
 - Tilbyr:
 - Kryptert overføring (ESP), og/eller
 - Bekreftelse av avsenders identitet og beskyttelse mot gjentakelse («replay») (AH)
 - Ble omgjort fra krav til anbefaling for IPv6 av [RFC 6434](#)

Kort om IPv6

IPv6 ved Fagskolen Innlandet

- 1994: Tildelt 128.39.174.0/24 av Uninett
- 1. juni 2005: Ny IT-ansvarlig, yours truly
- Høsten 2005: Fikk reservert IPv4-serien 128.39.172.0/23
- Påska 2006: Fikk reservert IPv6-serien 2001:700:1100::/48
- Før og etter pinsehelga 2006: Fiberlinjer fra serverrommet og til sentrale punkter i hver etasje i hovedbygningen
- Sommeren 2006: Nytt Cisco-gear som Catalyst 3560G og 2960 ([Cisco IOS 12.2\(25\)SEB4](#))
 - 128.39.46.8/30 ble linknett mellom HiG/Uninett og FSI
 - 128.39.46.9 brukes ved HiG
 - 128.39.46.10 brukes ved FSI
 - 128.39.174.0/24 ble delt opp i flere subnett og satt opp som servernett og ansattnett, m.m.
 - 128.39.172.0/24 ble delt opp i flere subnett og satt opp som nett for datalab
 - 128.39.173.0/24 ble satt opp for inntil 252 IPv4-klienter på trådløst studentnett

Kort om IPv6

IPv6 ved Fagskolen Innlandet

- 6. september 2006: IPv6-linknettet 2001:700:0:11D::/64 ble aktivert mellom HiG/Uninett og FSI
 - 2001:700:0:11D::1 brukes ved HiG
 - 2001:700:0:11D::2 brukes ved FSI
- Samme dag ble IPv6 innført for FSI-VLAN-ene 20, 30, 70 og 80:
 - FSI-VLAN 20: 2001:700:1100:1::/64 (ytre servernett)
 - FSI-VLAN 30: 2001:700:1100:2::/64 (indre servernett)
 - FSI-VLAN 70: 2001:700:1100:3::/64 (IT-kontornett)
 - FSI-VLAN 80: 2001:700:1100:4::/64 (IT-lekenett)
- Andre FSI-VLAN fikk IPv6 i ukene og månedene etterpå
- Sommeren 2007: [Genererte](#) og frivillig [registrerte](#) ULA-serien [FD5C:14CF:C300::/48](#)
 - Brukes i FSI-VLAN for internt bruk
 - Fikk første HP-skriver med IPv6-støtte og ville bruke IPv6
 - Noen år senere: IPv6-adresser på kantswitchene med [Cisco IOS 12.2\(40\)SE](#)

Kort om IPv6

IPv6 ved Fagskolen Innlandet

- Høsten 2010: Enda en IPv4-serie ble innført: 128.39.194.0/24
 - 128.39.194.0/24 brukes nå til datalab med samme subnetting (inndeling) som den gamle 128.39.172.0/24-serien
 - 128.39.172.0/**23** brukes nå for inntil 508 IPv4-klienter på trådløst studentnett
- Våren 2014: Tok i bruk nye linknett fordi fig-gsw.fig.o1.no ble tilkoblet gjovik-gw1.uninett.no
 - IPv4-linknett: 128.39.70.168/30
 - 128.39.70.169 brukes ved HiG
 - 128.39.70.170 brukes ved FSI
 - IPv6-linknett: 2001:700:0:8074::/64
 - 2001:700:0:8074::1 brukes ved HiG
 - 2001:700:0:8074::2 brukes ved FSI

Kort om IPv6

IPv6 ved Fagskolen Innlandet

- I dag er de fleste brukere ved FSI kasta over til OFK-nettene
- Dette skjedde etter ombygginga i 2011–2012
- Andreklasse data er velsigna med å kunne velge mellom FSI- og OFK-nettene
- Andreklasse data velger som regel det førstnevnte, vanligvis FSI-VLAN 48 som tilbyr 128.39.194.192/27 og 2001:700:1100:8008::/64
- Førsteklasse data ønsker det samme tilbudet; så vi får se ...

Kort om IPv6

IPv6 ved Fagskolen Innlandet

- Alle FSI-VLAN har både IPv4- og IPv6-adresser (dual-stack)
- FSI-VLAN med offentlige IPv4-adresser bruker offentlige IPv6-adresser fra 2001:700:1100::/48-serien
- FSI-VLAN med private IPv4-adresser ([RFC 1918](#)) bruker private IPv6-adresser fra FD5C:14CF:C300::/48-serien
- Private adresser brukes for alt utstyr som ikke har behov for internettforbindelse:
 - Switcher
 - Med unntak for kjerneswitchen som er L3-router for nettverket ved FSI
 - Basestasjoner og WLAN-kontroller
 - Før omlegginga til OFK-nettene
 - UPS-er
 - Skrivere
 - VPN-klienter

Kort om IPv6

IPv6 andre steder i Norge

- [Oppland FK](#) (OFK) har ingen planer om å innføre IPv6
- [Hordaland FK](#) har satt en IPv6-adresse på webserveren deres, 2a02:20a0:0:3::81:130
- [Vest-Agder FK](#) har også satt en IPv6-adresse på webserveren deres, 2001:67c:28ac:1::2
- [VG](#) tok i bruk IPv6 i 2010, 2001:67c:21e0::16
- [Amedia AS'](#) (tidl. A-pressen) mange (nett)aviser ble tilgjengelig med IPv6 samtidig med VG

Del II

IPv6-header

Oversikt over del 2: IPv6-header I

8 IPv6-header

- Flow Label

9 Utvidelsesheadere

- Hop-by-hop Options Header
- Destination Options Header
- Routing Header
- Fragment Header
- Authentication Header
- Encapsulating Security Payload
- Mobility Header

IPv6-header

IPv4-header

Version	IHL	Type of Service	Total Length				
Identification			Flags	Fragment Offset			
Time To Live	Protocol	Header Checksum					
Source Address							
Destination Address							
Options & Padding							

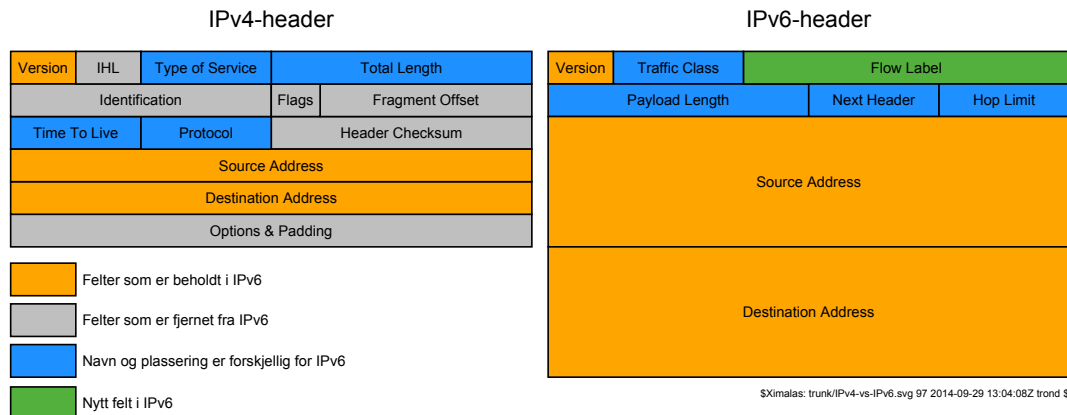
- Felter som er beholdt i IPv6
- Felter som er fjernet fra IPv6
- Navn og plassering er forskjellig for IPv6
- Nytt felt i IPv6

IPv6-header

Version	Traffic Class	Flow Label		
Payload Length		Next Header	Hop Limit	
Source Address				
Destination Address				

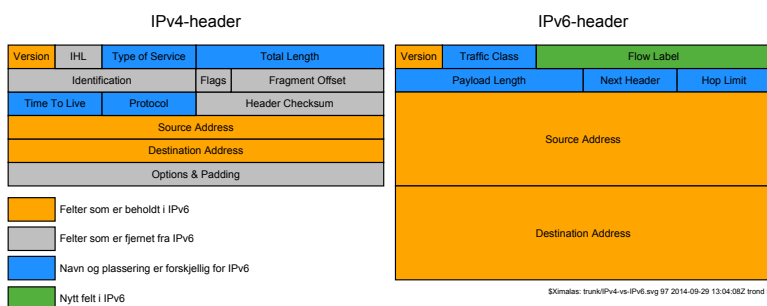
\$Ximalas: trunk/IPv4-vs-IPv6.svg 97 2014-09-29 13:04:08Z trond \$

IPv6-header

- IPv6-headeren er dobbelt så stor som IPv4-headeren (40/20 oktetter)
- IPv6-headeren har færre felter enn IPv4-headeren
- De utelatte feltene er i stor grad flyttet over til egne utvidelsesheadere

IPv6-header

- Versjonsfeltet (4 bit) settes til 0110
- Traffic Class (8 bit) er det samme som Type of Service i IPv4
- Flow Label (20 bit) er et nytt felt, se neste slide
- Payload Length (16 bit) er det samme som Total Length i IPv4

- Next Header (8 bit) er det samme som Protocol i IPv4
- Hop Limit (8 bit) er det samme som Time To Live i IPv4
- Avsender og mottaker er 128-bit IPv6-adresser
- IPv4-feltene Internet Header Length (IHL), Identification, Flags, Fragment Offset, Header Checksum, Options og Padding, er enten fjernet for godt eller flyttet til egne utvidelsesheadere

IPv6-header

Flow Label

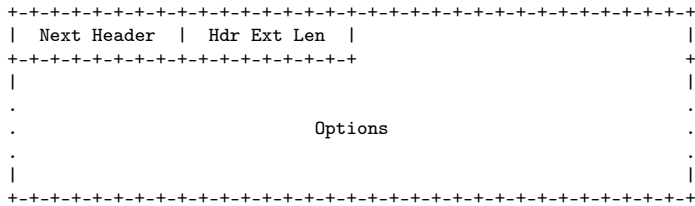
- Flow Label-feltet kan brukes av sanntidsapplikasjoner
- Flow Label-verdien angir pakker som tilhører samme sesjon
- Routere bør videresende pakker med samme verdi i Flow Label-feltet fra samme avsender på samme grensesnitt, slik at rekkefølgen bevares
- Verdien 0 (null) brukes for individuelle pakker
- Routere bør videresende pakker med 0 i Flow Label-feltet fra samme avsender på samme grensesnitt, slik at rekkefølgen bevares
- Tilfeldig valgte verdier brukes for pakker som hører sammen
- Flow Label-feltet kan også brukes til å smugle data sammen med legitim trafikk, eller merke slik trafikk, se avsnitt 6.1 i [RFC 6437](#)
- Se [RFC 2460](#), [RFC 3595](#), [RFC 6294](#), [RFC 6436](#) og [RFC 6437](#)

Utvidelsesheadere

- Utvidelsesheaderne finnes i stort antall:
 - 1 Hop-by-hop Options Header
 - 2 Destination Options Header
 - 3 Routing Header
 - 4 Fragment Header
 - 5 Authentication Header
 - 6 Encapsulating Security Payload
 - 7 Mobility Header
- Se [RFC 2460](#), [RFC 4302](#), [RFC 4303](#), [RFC 6275](#) og [RFC 7045](#)

Utvidelsesheadere

Hop-by-hop Options Header

- Protokollnummer: 0
- Hop-by-hop Options Header må komme før andre Options Headere og før payload
- Alle ledd bør undersøke Hop-by-hop Options Header og dens innhold
- Høyhastighetsroutere vil enten ignorere H-b-H eller la en saktegående routingprosess ta seg av slike pakker

Utvidelsesheadere

Hop-by-hop Options Header

- Valgene Pad1 og PadN er definert i [RFC 2460](#)
- Andre valg: Jumbo Payload ([RFC 2675](#)), RPL Option ([RFC 6553](#)), Tunnel Encapsulation Limit ([RFC 2473](#)), Router Alert ([RFC 2711](#)), Quick-Start ([RFC 4782](#)), CALIPSO ([RFC 5570](#)), SMF_DPD ([RFC 6621](#)), Home Address ([RFC 6275](#)), ILNP nonce ([RFC 6744](#)), Line-Identification Option ([RFC 6788](#)), IP_DFF ([RFC 6971](#))
- Ref.:
<http://www.iana.org/assignments/ipv6-parameters/ipv6-parameters.xhtml>

Utvidelsesheadere

Destination Options Header

```
+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+
| Next Header | Hdr Ext Len |                                     |
+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+
|
.
.
Options
.
|
+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+
```

- Protokollnummer: 60

Utvidelsesheadere

Routing Header

```
+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+
| Next Header | Hdr Ext Len | Routing Type | Segments Left |
+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+
|
.
.
type-specific data
.
|
+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+--+
```

- Protokollnummer: 43

Utvidelsesheadere

Fragment Header

```
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
| Next Header | Reserved | Fragment Offset | Res|M|
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
|                                     |
| Identification                     |
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
```

- Protokollnummer: 44

Utvidelsesheadere

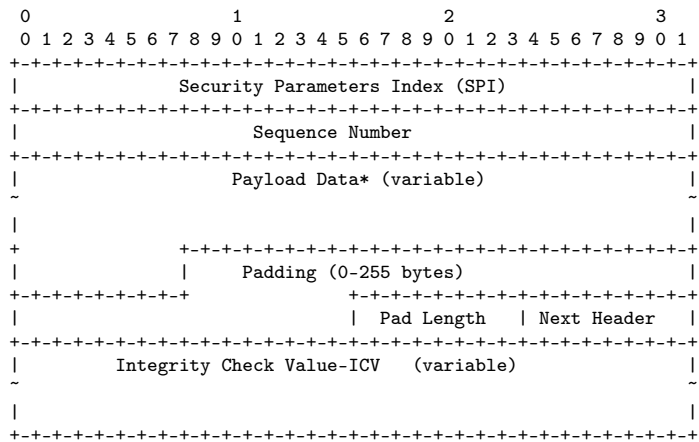
Authentication Header

```
0          1          2          3
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
| Next Header | Payload Len | RESERVED |
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
| Security Parameters Index (SPI) |
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
| Sequence Number Field |
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
|
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
| Integrity Check Value-ICV (variable) |
|
+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+---+
```

- Protokollnummer: 51

Utvidelsesheadere

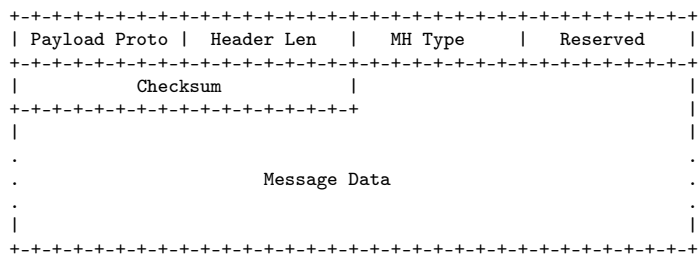
Encapsulating Security Payload

- Protokollnummer: 50

Utvidelsesheadere

Mobility Header

- Protokollnummer: 135

Del III

IPv6 over Ethernet

Oversikt over del 3: IPv6 over Ethernet I

10 IPv6 over Ethernet

11 IPv6 over andre lag-2-typer

IPv6 over Ethernet

- [RFC 2464](#) definerer frameformatet for IPv6-datagrammer over Ethernet
- IPv6-datagrammer fraktes i standard Ethernetformat, [RFC 894](#)
 - Først angis mottakerens MAC-48-adresse
 - Deretter angis avsenders MAC-48-adresse
 - Frametypen settes til 86DD (heksadesimalt)
 - Deretter følger IPv6-header og resten av datagrammet
- Standard MTU for IPv6 over Ethernet er 1500 oktetter
- Minste tillatte MTU for IPv6 er 1280 oktetter
- Er største tilgjengelige MTU mindre enn 1280 oktetter, så må lagene under IPv6 sørge for fragmentering og sammensetting av IPv6-datagrammene ([RFC 2460](#))

IPv6 over Ethernet

Programmet [Wireshark](#) fremstilte følgende lag-2-informasjon om en utsendt IPv6-pakke:

```
Ethernet II, Src: AsustekC_f2:72:40 (00:26:18:f2:72:40), Dst: Cisco_77:14:57 (00:17:e0:77:14:57)
  Destination: Cisco_77:14:57 (00:17:e0:77:14:57)
    Address: Cisco_77:14:57 (00:17:e0:77:14:57)
      ....0. .... = LG bit: Globally unique address (factory default)
      ....0. .... = IG bit: Individual address (unicast)
  Source: AsustekC_f2:72:40 (00:26:18:f2:72:40)
    Address: AsustekC_f2:72:40 (00:26:18:f2:72:40)
      ....0. .... = LG bit: Globally unique address (factory default)
      ....0. .... = IG bit: Individual address (unicast)
  Type: IPv6 (0x86dd)
```

- Presentert som heksadesimale oktetter/byter:
- 00 17 E0 77 14 57 00 26 18 F2 72 40 86 DD
 - 00 17 E0 77 14 57 er MAC-48-adressa til mottakeren, routeren
 - 00 26 18 F2 72 40 er MAC-48-adressa til avsenderen, klienten
 - 86 DD angir at et IPv6-datagram følger etter i lag 3

IPv6 over andre lag-2-typer

- FDDI: [RFC 2467](#)
- Token Ring: [RFC 2470](#)
- Non-Broadcast Multiple Access (NBMA) networks: [RFC 2491](#)
- ATM: [RFC 2492](#)
- ARCnet: [RFC 2497](#)
- Frame Relay: [RFC 2590](#)
- IEEE 1394 (FireWire): [RFC 3146](#)
- Low-Power Wireless Personal Area Networks (6LoWPAN): [RFC 4919](#)
- Point-to-point protocol (PPP): [RFC 5072](#)
- Brevduer: [RFC 6214](#), basert på [RFC 1149](#)

Del IV

Grunnleggende om adresser

Oversikt over del 4: Grunnleggende om adresser I

- 12 Grunnleggende om adresser
- 13 Adressedemo
- 14 MAC-48-adresser
- 15 Modda IEEE EUI-64-format
- 16 Manuell grensesnittidentifikator
- 17 Tilfeldig grensesnittidentifikator
- 18 Spesialadresser
- 19 Duplicate Address Detection — DAD

Grunnleggende om adresser

- 128 bit
- Heksadesimal notasjon
- 16 og 16 bit grupperes og adskilles med kolon
- Ledende nuller kan sløyfes
- To eller flere *sammenhengende* 16-bitblokker med nuller kan slås sammen til :: (dobbelkolon), bare én gang pr. adresse
- Prefikslengde angis ved å sette på en skråstrek og oppgi riktig antall av signifikante bit fra venstre mot høyre i adressa
 - Dette er helt likt CIDR-notasjon for IPv4 ([RFC 4632](#))

Grunnleggende om adresser

Adressedemo

- Uninett:
2001:0700:0000:0000:0000:0000:0000
- FSI:
2001:0700:1100:0000:0000:0000:0000
- IT-avdelingen@FSI:
2001:0700:1100:0003:0000:0000:0000:0000
- Tronds D531:
2001:0700:1100:0003:0221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: Hierarkisk struktur

- Uninett:
2001:0700:0000:0000:0000:0000:0000
- FSI:
2001:0700:1100:0000:0000:0000:0000
- IT-avdelingen@FSI:
2001:0700:1100:0003:0000:0000:0000:0000
- Tronds D531:
2001:0700:1100:0003:0221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: La oss forenkle adressene

- Uninett:
2001:0700:0000:0000:0000:0000:0000
- FSI:
2001:0700:1100:0000:0000:0000:0000
- IT-avdelingen@FSI:
2001:0700:1100:0003:0000:0000:0000
- Tronds D531:
2001:0700:1100:0003:0221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: Ledende nuller

- Uninett:
2001:0700:0000:0000:0000:0000:0000
- FSI:
2001:0700:1100:0000:0000:0000:0000
- IT-avdelingen@FSI:
2001:0700:1100:0003:0000:0000:0000
- Tronds D531:
2001:0700:1100:0003:0221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: Fjernet ledende nuller

- Uninett:
2001:700:0:0:0:0:0:0
- FSI:
2001:700:1100:0:0:0:0:0
- IT-avdelingen@FSI:
2001:700:1100:3:0:0:0:0
- Tronds D531:
2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: La oss forenkle litt til

- Uninett:
2001:700:0:0:0:0:0:0
- FSI:
2001:700:1100:0:0:0:0:0
- IT-avdelingen@FSI:
2001:700:1100:3:0:0:0:0
- Tronds D531:
2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: To eller flere sammenhengende 16-bitblokker med bare 0

- Uninett:
2001:700:0:0:0:0:0
- FSI:
2001:700:1100:0:0:0:0:0
- IT-avdelingen@FSI:
2001:700:1100:3:0:0:0:0
- Tronds D531:
2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: Erstattet med dobbelkolon

- Uninett:
2001:700::
- FSI:
2001:700:1100::
- IT-avdelingen@FSI:
2001:700:1100:3::
- Tronds D531:
2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: Kompakt form

- Uninett:
2001:700::
- FSI:
2001:700:1100::
- IT-avdelingen@FSI:
2001:700:1100:3::
- Tronds D531:
2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: Vis prefikslengde

- Uninett:
2001:700::/32
- FSI:
2001:700:1100::/48
- IT-avdelingen@FSI:
2001:700:1100:3::/64
- Tronds D531:
2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E/128

Grunnleggende om adresser

Adressedemo: Kompakte adresser med prefikslengde

- Uninett:
2001:700::/32
- FSI:
2001:700:1100::/48
- IT-avdelingen@FSI:
2001:700:1100:3::/64
- Tronds D531:
2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E/128

Grunnleggende om adresser

MAC-48-adresser

- MAC-48-adresser har følgende oppbygging, gitt av [IEEE 802-2001](#):
 - CC:cc:cc:nn:nn:nn (heksadesimalt)
 - Den første halvparten er produsentnummer: CC:cc:cc
 - Den andre halvparten er løpenummer: nn:nn:nn
- Den første oktetten i produsentnummeret, CC, har en spesiell oppbygging:
 - CCCCCCug (binært)
 - Når u-bitet er satt til 0 (null), så gjelder formatet som er oppgitt her, altså CC:cc:cc:nn:nn:nn (heksadesimalt)
 - Når u-bitet er satt til 1, så er alle C- og c-sifrene løpenummer, mens u- og g-bitene beholder sine spesielle betydninger
 - Når g-bitet er 0 så angir adressa en individuell node, og når g-bitet er 1 så er adressa en multicastgruppe

Grunnleggende om adresser

MAC-48-adresser

- Gitt denne MAC-48-adressa: 00:21:70:73:68:6E
- CC-oktetten har verdien 00 (heksadesimalt)
- På binær form er dette 00000000 (CCCCCug)
- Vi ser at både u- og g-bitene er satt til 0
- Dette er en MAC-48-adresse som:
 - følger det vanlige mønsteret med produsent- og løpenummer
 - angir en individuell node
 - er produsert av «Dell Inc» ifølge OUI-lista hos IEEE (søk i fila etter 00-21-70)

Grunnleggende om adresser

Modda IEEE EUI-64-format

- Unicast-adresser består av 2 ting:
 - 1 Prefiks
 - 2 Grensesnittidentifikator
- Bestemt av RFC 4941
- Grensesnittidentifikatorer er alltid på 64 bit
 - Dette gjelder ikke for adresser som starter på 000 (binært)
- Grensesnittidentifikatorer kan lages automatisk fra MAC-48-adresser
- Grensesnittidentifikatorer kan også angis manuelt eller velges tilfeldig
- Angis grensesnittidentifikatoren manuelt, så angis som regel en fullstendig IPv6-adresse
- Grensesnittidentifikatorer følger IEEE EUI-64-formatet med to unntak:
 - 1 Universal/local-bitet brukes med *invertert* betydning/verdi
 - Gruppebitet mister sin vanlige betydning i forbindelse med grensesnittidentifikatorer
 - 2 Oktettene på midten skal være FF:FE ved automatisk konvertering fra MAC-48 til EUI-64

Grunnleggende om adresser

Modda IEEE EUI-64-format

- Grensesnittidentifikatorer lages fra MAC-48-adresser etter oppskriften i [RFC 4291](#):
 - Gitt denne MAC-48-adressa: 00:21:70:73:68:6E
 - Invertér universal/local-bitet: 02:21:70:73:68:6E
 - Før: 00 (heksadesimalt) → 00000000 (binært)
 - Etter: 00000010 (binært) → 02 (heksadesimalt)
 - Sett inn FF:FE på midten: 02:21:70:FF:FE:73:68:6E
 - Ta bort overflødig kolon og nuller: 221:70FF:FE73:686E
 - Høyreskift hele stasen: ::221:70FF:FE73:686E
 - Nå er grensesnittidentifikatoren klar til å bli kombinert med ønsket prefiks
 - Prefiks annonsert av router: 2001:700:1100:3::/64
 - Fullstendig adresse: 2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E

Grunnleggende om adresser

Modda IEEE EUI-64-format

- OBS! Arbeidsuhell!
- Det skulle egentlig ha vært FF:FF i stedet for FF:FE
 - MAC-48 → EUI-64 skal bruke FF:FF
 - EUI-48 → EUI-64 skal bruke FF:FE
- Fordi IPv6 bruker universal/local-bitet med invertert betydning/verdi, så er arbeidsuhellet akseptert
- Se [RFC 4291](#)
- [IEEE 802.15 WPAN](#), [IEEE 1394 FireWire](#), og [ZigBee](#) bruker EUI-64-adresser i lag 2

Grunnleggende om adresser

Manuell grensesnittidentifikator

- Manuell grensesnittidentifikator innebærer at universal/local-bitet som regel er satt til 0
- De øvrige 63 bitene kan være hva som helst, bare verdien ikke skaper adressekollisjon i samme VLAN
- Normalt bruker man manuelle grensesnittidentifikatorer satt til lave verdier
- For eksempel ::53 (DNS-tjener, kanskje)
- Samme eksempel, men med et vilkårlig prefiks: 2001:db8:1234:1::53

Grunnleggende om adresser

Manuell grensesnittidentifikator

- Lav verdi for grensesnittidentifikatorer gjør at universal/local-bitet blir satt til null:
 - ::53 (heksadesimalt)
 - ::0:0:0:53 (heksadesimalt)
 - ::0000000000000000:00 ... 00:0000000001010011 (binært)
 - Veldig praktisk for lokalgitte adresser, ikke sant?
- *Uten* invertering av universal/local-bitet, måtte vi bruke manuelle grensesnittidentifikatorer på denne måten:
 - ::0200:0:0:53 (heksadesimalt)
 - ::0000000100000000:00 ... 00:0000000001010011 (binært)
 - Tungvint og upraktisk, ikke sant?
- Se her:
 - 2001:db8:1234:1:0200:0:0:53 vs
 - 2001:db8:1234:1::53
 - Ja til den siste, nei til den forrige

Grunnleggende om adresser

Manuell grensesnittidentifikator

- Det er ingenting i veien for å «kode» IPv4-adressa inn i IPv6-adressa:
- 2001:700:1100:3:128:39:174:67 (excelsior.fig.ol.no)
- Man må bare passe på verdien til universal/local-bitet
- $128 = 0\ 1\ 2\ 8 = 0000\ 0001\ 0010\ 1000$ (heks, heks, bin)
- u-bitet er 0, altså en lokalgitt adresse
- Dette gikk bra!

Grunnleggende om adresser

Manuell grensesnittidentifikator

- Verdiene
 - 0000 = 0,
 - 0001 = 1,
 - 0100 = 4,
 - 0101 = 5,
 - 1000 = 8,
 - 1001 = 9,
 - 1100 = C og
 - 1101 = D,
- gir alle 0 i u-bitet

Grunnleggende om adresser

Tilfeldig grensesnittidentifikator

- Konstant grensesnittidentifikator truer personvernet
- Eksempel med Tronds D531-læppis:
 - 2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E (IT-avdelingen@FSI)
 - 2001:700:1D00:8:221:70FF:FE73:686E (public-nettet@HiG)
- RFC 4941 beskriver bruk av tilfeldig grensesnittidentifikator
- Med tilfeldig grensesnittidentifikator:
 - 2001:700:1100:3:B9D9:B729:6CDD:4E5 (IT-avdelingen@FSI)
 - 2001:700:1D00:8:B9D9:B729:6CDD:4E5 (public-nettet@HiG)
- Disse byttes ut typisk hver dag:
 - 2001:700:1100:3:F503:1E6F:5F2F:F5F2 (IT-avdelingen@FSI)
 - 2001:700:1D00:8:F503:1E6F:5F2F:F5F2 (public-nettet@HiG)
- Man må bare passe på u/l-bitet og passe seg for adressekollisjon

Grunnleggende om adresser

Tilfeldig grensesnittidentifikator

- RFC 4941 angir en metode for generering av tilfeldig grensesnittidentifikator:
 - 1 Sett sammen historisk verdi fra forrige runde (eller et tilfeldig 64-bit heltall) med den konstante grensesnittidentifikatoren til et 128-bit heltall
 - 2 Beregn MD5-hash av resultatet fra trinn 1
 - 3 Bruk de 64 *mest* signifikante bitene og sett det sjuende mest signifikante bitet til null (dette indikerer en lokalgitt grensesnittidentifikator)
 - 4 Sammenlign den nye tilfeldige grensesnittidentifikatoren med lista over reserverte identifikatorer; oppdages en uakseptabel identifikator, gå til trinn 1 og bruk de 64 *minst* signifikante bitene fra trinn 2 som historisk verdi
 - 5 Ta i bruk den nye tilfeldige grensesnittidentifikatoren
 - 6 Lagre de 64 *minst* signifikante bitene fra trinn 2 som historisk verdi for bruk den neste gangen denne algoritmen brukes

Grunnleggende om adresser

Spesialadresser

- Nulladressa:
 - 0:0:0:0:0:0:0:0/128 eller ::/128
 - Brukes av klienter som ennå ikke vet sin egen adresse (DHCPv6)
 - 0:0:0:0:0:0:0:0/0 eller ::/0
 - Brukes for å angi default route
 - Brukes av tjenester som godtar forespørsler fra alle grensesnitt (sjekk ut [bind\(2\)](#)-systemkallet i «Juniks»)
 - Tilsvarende 0.0.0.0/32 og 0/32, og 0.0.0.0/0 og 0/0 i IPv4

Grunnleggende om adresser

Spesialadresser

- Loopbackadressa: 0:0:0:0:0:0:0:1/128 eller ::1/128
 - Velkjent adresse for å snakke med tjenester i samme node
 - Tilsvarende 127.0.0.1/32 i IPv4

Grunnleggende om adresser

Spesialadresser

- Dokumentasjonsprefiks: 2001:db8::/32
 - Brukes for beskrivelse av IPv6-oppsett i lærebøker og annen generell dokumentasjon ([RFC 3849](#))
 - Forbudt å bruke på det offentlige internettet
 - Bør blokkeres i *inngående* og *utgående* ACL-er for internettgrensesnittet til routere

Grunnleggende om adresser

Spesialadresser

- IPv4-mapped IPv6 addresses: ::FFFF:w.x.y.z
 - Hvor w.x.y.z er den opprinnelige IPv4-adressa skrevet på vanlige måte for IPv4-adresser
 - Eksempel: ::FFFF:128.39.174.1
 - Brukes i systemer som har både IPv4- og IPv6-adresser, men hvor den enkelte tjeneste bare bruker IPv6-socketer og har slått av IPV6_V6ONLY med [setsockopt\(2\)](#) for lyttesocketen
 - Forbudt av sikkerhetshensyn i enkelte OS-er som [OpenBSD](#), se OpenBSDs [ip6\(4\)](#)
 - Tjenestene må da åpne separate lyttesocketer for IPv4 og IPv6
- [RFC 6890](#) inneholder en oversikt over alle spesialadresser for både IPv4 og IPv6

Grunnleggende om adresser

Duplicate Address Detection — DAD

- Når en unicast-adresse er generert skal man alltid sjekke at ingen andre bruker den samme adressa (RFC 4862)
- Dette gjøres ved å sende en «ICMPv6 Neighbor Solicitation-melding» til den genererte adressas «Solicited-node multicast address»
- ICMPv6-meldinga inneholder den genererte adressa i feltet for «Target Address» (RFC 4861)
- En «Solicited-node multicast address» er på formen FF02::1:FF $aa:bbcc$, hvor $aabbcc$ er de 24 minst signifikante bitene fra den opprinnelige adressa (RFC 4291)
- Sett at den genererte adressa er 2001:700:1100:3:221:70FF:FE73:686E
- «Solicited-node multicast address» vil da være FF02::1:FF73:686E
- Vanligvis kommer det ikke noe svar på slike ICMPv6-meldinger ...

Grunnleggende om adresser

Duplicate Address Detection — DAD

- ... trodde vi ...
- «[Danger, Will Robinson!](#)»
- Det er et stort potensiale for Denial of Service — DoS (RFC 3756)
- En «slabbedask» kan velge å svare på DAD og nekte oss å bruke *enhver* adresse
- Svaret kommer i form av en «ICMPv6 Neighbor Advertisement»-melding som forteller oss at en annen node bruker den samme adressa (RFC 4862)
- Resultat: «slabbedasken» kan bruke nettverket uforstyrret
- Dersom det er 2 eller flere «slabbedasker» i samme nettverk, hva da?
- Problemet kan løses med «SEcure Neighbor Discovery» (SEND), RFC 3971

Del V

Adresstyper

Oversikt over del 5: Adresstyper

- 20 Adresstyper
- 21 Link-local-adresser
- 22 Site-local-adresser
- 23 Offentlige unicast-adresser
- 24 Unike, lokale, aggregerbare adresser
- 25 Anycast-adresser
- 26 Multicast-adresser

Adressetyper

- Det finnes flere adressetyper med forskjellige bruksområder:
 - Unicast-adresser:
 - Link-local-adresser
 - Site-local-adresser
 - Offentlige unicast-adresser
 - Unike, lokale, aggregerbare adresser
 - Anycast-adresser
 - Multicast-adresser
- Merk at broadcast er avskaffa og er i stor grad erstatta med link-local-multicast

Adressetyper

Link-local-adresser

- Definert: [RFC 4291](#)
- Bruksområde:
 - Lokal kommunikasjon internt i VLAN-et
 - Sentral for autokonfigurasjon
 - Blir ikke videresendt av routere til andre VLAN eller til internett
 - Kan brukes i ad-hoc-nett
- Prefiks: FE80::/10
- De neste 54 bitene skal settes til null
- De siste 64 bitene er grensesnittidentifikator i modda EUI-64-format
- Eksempel: FE80::221:70FF:FE73:686E

Adressetyper

Site-local-adresser

- Definert: [RFC 3513](#)
- Bruksområde: private adresser på lik linje med [RFC 1918](#)
- Prefiks: FEC0::/10
- De neste 54 bitene brukes til subnet-ID
- De siste 64 bitene er grensesnittidentifikator i modda EUI-64-format
- Eksempel: FEC0::DEAD:BEEF:1337
- Ikke bruk site-local-adresser ([RFC 3879](#))
- Site-local-adresser er erstatta med ULA ([RFC 4193](#))

Adressetyper

Offentlige unicast-adresser

- Definert: [RFC 4291](#) og [RFC 3587](#)
- Bruksområde: ende-til-ende-kommunikasjon på det offentlige internett
- Prefiks: 2000::/3
- De neste bitene allokeres hierarkisk, minimum i 4-bitblokker, men gjerne i 8- eller 16-bitblokker
- De siste 64 bitene er grensesnittidentifikator i modda EUI-64-format
- Det er vanlig at kundene blir tildelt /48- eller /56-bits prefiks av ISP-ene:
 - /48-bits prefiks gir $128 - 64 - 48 = 16$ subnetbit $\rightarrow 2^{16} = 65536$ subnett
 - /56-bits prefiks gir $128 - 64 - 56 = 8$ subnetbit $\rightarrow 2^8 = 256$ subnett
- Eksempel: 2001:700:1100:1::1/128

Adresstyper

Unike, lokale, aggregerbare adresser

- Definert: [RFC 4193](#)
- Bruksområde: ende-til-ende-kommunikasjon internt i nettverket
- Veldig praktisk å ha faste, interne adresser uavhengig av offentlig prefiks tildelt av ISP
- Prefiks: FC00::/7
- Det åttende mest signifikante bitet skal settes til 1 inntil videre
- Det reelle prefikset er dermed FD00::/8
- Prefikset FC00::/8 er reservert inntil videre

Adresstyper

Unike, lokale, aggregerbare adresser

- Reelt prefiks: FD00::/8
- De neste 40 bitene genereres tilfeldig, gjerne som beskrevet i [RFC 4193](#)
- De neste 16 bitene brukes til subnett-ID
- De siste 64 bitene er grensesnittidentifikator i modda EUI-64-format
- Eksempel: FD5C:14CF:C300:31::1/128

Adresstyper

Unike, lokale, aggregerbare adresser

- SixXS tilbyr bl.a.:
 - Generering av ULA-prefiks: <http://www.sixxs.net/tools/grh/ula/>
 - Registrering av ULA-prefiks: <http://www.sixxs.net/tools/grh/ula/list/>
- George Michaelson, seniorforsker ved APNIC, har oppdaget ULA-adresser i fri dressur ute på internett:
 - Tydeligvis klarer ikke folk å lese RFC-ene og holde seg til de fastsatte reglene
 - http://www.sixxs.net/archive/docs/IEPG2013_ULA_in_the_wild.pdf

Adresstyper

Unike, lokale, aggregerbare adresser

- Her er algoritmen fra RFC 4193 for å generere de 40 tilfeldige bitene:
 - 1 Uttrykk nåværende øyeblikk som et 64-bit heltall i NTP-format (RFC 5905)
 - 2 Bruk en EUI-64-identifikator fra systemet som kjører denne algoritmen
 - Mangler du en EUI-64-identifikator, så kan du lage en fra en 48-bit MAC-adresse som angitt i RFC 4291
 - Kan du ikke lage en EUI-64-identifikator, så bruk en annen unik verdi som serienummeret til systemet
 - 3 Sett sammen de to 64-bit heltallene til et 128-bit heltall
 - 4 Beregn en SHA-1-hash som beskrevet i RFC 3174. Resultatet er et heltall på 160 bit
 - 5 Bruk de 40 minst signifikante bitene som global identifikator
- Har man tilgang på tilfeldige tall av god kvalitet, så kan man bruke de i stedet for metoden over

Adressetyper

Anycast-adresser

- Definert: [RFC 4291](#)
- Bruksområde: felles adresse for distribuerte tjenester, routerne bestemmer hvilken server som er nærmest og sender trafikken dit
- Prefiks: ingen, allokeres fra dine egne unicast-adresser og markeres som en anycast-adresse hos routerne og serverne
- Alle IPv6-adresser hvor alle bit i grensesnittidentifikatoren satt til null, er reservert som «Subnet-Router anycast address»
- Denne anycast-adressa brukes når man vil kontakte én av potensielt flere routere i subnettet der du er
- Eksempel: 2001:700:1100:1::/128 **anycast**
- Se også [RFC 2526](#)

Adressetyper

Multicast-adresser

- Definert: [RFC 4291](#)
- Bruksområde: én-til-mange-kommunikasjon
- Prefiks: FF::/8
- Flagget f og rekkevidde r er innebygget i adressa: FF f r ::/16
- Eksempel: FF0E::101/128 (global multicast-adresse for NTP)

Adressetyper

Multicast-adresser

- Flaggene heter ORPT (null, err, pe, te)
- Flagget T angir med 0 at adressa er velkjent (definert av [IANA](#)), og med 1 at adressa er midlertidig (lokalt definert)
- Flagget P angir med 1 at adressa inneholder et unicast-prefiks og skal følge reglene i [RFC 3306](#)
- Flagget R angir med 1 at adressa også inneholder et møtepunkt («rendezvous point») og skal følge reglene i [RFC 3956](#)
- Flaggene P og R gjør det enkelt å lage egne multicast-adresser for internt bruk i organisasjonen
- Bruk av flaggene R, P og T gjennomgås i detalj i del 10

Adressetyper

Multicast-adresser

- Følgende rekkevidder er definert i [RFC 4921](#):
 - 0: reservert
 - 1: interface-local
 - 2: link-local
 - 3: reservert
 - 4: admin-local
 - 5: site-local
 - 6: ikke definert
 - 7: ikke definert
 - 8: organization-local
 - 9: ikke definert
 - A: ikke definert, brukt av Uninett til å [begrense](#) trafikken innenfor «Uninettet»
 - B: ikke definert
 - C: ikke definert
 - D: ikke definert
 - E: global
 - F: reservert

Adressetyper

Multicast-adresser

- Noen kjente IPv6-multicastadresser:
 - FF02::1 All nodes on the local network segment
 - FF02::2 All routers on the local network segment
 - FF02::5 OSPFv3 All SPF routers
 - FF02::6 OSPFv3 All DR routers
 - FF02::8 IS-IS for IPv6 routers
 - FF02::9 RIP routers
 - FF02::A EIGRP routers
 - FF02::D PIM routers
 - FF02::16 MLDv2 reports
 - FF02::1:2 All DHCP servers and relay agents on the local network segment
 - FF02::1:3 All LLMNR hosts on the local network segment
 - FF05::1:3 All DHCP servers on the local network site
 - FF0x::C Simple Service Discovery Protocol
 - FF0x::FB Multicast DNS
 - FF0x::101 Network Time Protocol
 - FF0x::108 Network Information Service
 - FF0x::114 Used for experiments

Adressetyper

Multicast-adresser

- Kobling av multicast-adresser til lag-2-adresser:
 - Eksempel:
 - IPv6: FF02::1 = FF02::0000:0001
 - MAC-48: 33:33:00:00:00:01
 - De 32 minst signifikante bitene kopieres fra IPv6-adressa og til MAC-48-adressa
 - Dette gir en viss overlapp for de multicast-adresser som tilfeldigvis slutter på de samme 32 bitene
 - Det går ganske bra i praksis
 - Se [RFC 2464](#) og [RFC 6085](#)

Del VI

DNS

Oversikt over del 6: DNS I

27 AAAA og PTR

28 A6

DNS

AAAA og PTR

- Navn-til-IPv6-adresser bruker AAAA-poster
 - Eksempel:
\$ORIGIN fig.ol.no.
svabu IN AAAA 2001:700:1100:1::4
- IPv6-adresser-til-navn bruker PTR-poster plassert i ip6.arpa.
 - Eksempel:
\$ORIGIN 1.0.0.0.0.0.1.1.0.0.7.0.1.0.0.2.ip6.arpa.
4.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0.0 IN PTR svabu.fig.ol.no.
- Se [RFC 3596](#)

DNS

A6

- A6-poster var foreslått som erstatning for AAAA-poster av [RFC 2874](#), men er endret til eksperimentell av [RFC 3363](#)
- [RFC 3364](#) diskuterer fordeler og ulemper med AAAA og A6
- En A6-post består av 2–3 ting:
 - 1 Prefikslengde fra og med 0 til og med 128
 - 2 Utdrag av IPv6-adressa
 - 3 Navn som henviser til resten av adressa
- Settes prefikslengda til:
 - 0, så er det **ikke** lov å oppgi noen henvisning, fordi dette navnet er det øverste eller det eneste nivået i en kjede
 - 128, så er det **ikke** lov å oppgi noen IPv6-adresse, fordi man henviser til et helt annet navn, tydeligvis et overflødig alternativ til CNAME

- Avsnittene 3.1.1 og 3.1.3 i [RFC 2874](#) er ikke enige med seg selv når prefikslengda settes til 128
 - Avsnitt 3.1.1:
The address suffix component SHALL NOT be present if the prefix length is 128.
 - Avsnitt 3.1.3:
The IPv6 address MAY be be[sic] absent if the prefix length is 128.
- Med andre ord, avsnitt 3.1.1 forbyr IPv6-adresse når prefikslengda er 128, mens avsnitt 3.1.3 sier at IPv6-adresse *kan utelates* i det samme tilfellet.
- Er det noe rart at noen av oss kan bli forvirra?

- Et tenkt eksempel med A6:
- \$ORIGIN ip6.uninett.no.
uninett IN A6 0 2001:700::
fig IN A6 32 0:0:1100:: uninett

\$ORIGIN fig.ol.no.
ext-servere.ip6 IN A6 48 0:0:0:1:: fig.ip6.uninett.no.
svabu IN A6 64 ::4 ext-servere.ip6
- Vi vil vite IPv6-adressa for svabu.fig.ol.no. og vi vil bruke A6-poster for å finne svaret

DNS

A6

- Et tenkt eksempel med A6:
- \$ORIGIN fig.ol.no.
svabu IN A6 64 ::4 ext-servere.ip6
- Forklaring:
 - svabu.fig.ol.no. mangler de 64 mest signifikante bitene og henviser til ext-servere.ip6.fig.ol.no.

DNS

A6

- Et tenkt eksempel med A6:
- \$ORIGIN fig.ol.no.
svabu IN A6 64 ::4 ext-servere.ip6
ext-servere.ip6 IN A6 48 0:0:0:1:: fig.ip6.uninett.no.
- Forklaring:
 - ext-servere.ip6.fig.ol.no. mangler de 48 mest signifikante bitene og henviser til fig.ip6.uninett.no.

DNS

A6

- Et tenkt eksempel med A6:
- \$ORIGIN fig.ol.no.
svabu IN A6 64 ::4 ext-servere.ip6
ext-servere.ip6 IN A6 48 0:0:0:1:: fig.ip6.uninett.no.

\$ORIGIN ip6.uninett.no.
fig IN A6 32 0:0:1100:: uninett
- Forklaring:
 - fig.ip6.uninett.no. mangler de 32 mest signifikante bitene og henviser til uninett.ip6.uninett.no.

DNS

A6

- Et tenkt eksempel med A6:
- \$ORIGIN fig.ol.no.
svabu IN A6 64 ::4 ext-servere.ip6
ext-servere.ip6 IN A6 48 0:0:0:1:: fig.ip6.uninett.no.

\$ORIGIN ip6.uninett.no.
fig IN A6 32 0:0:1100:: uninett
uninett IN A6 0 2001:700::
- Forklaring:
 - Kjedene slutter med uninett.ip6.uninett.no. og her angis de 32 mest signifikante bitene

- Et tenkt eksempel med A6:
- \$ORIGIN fig.ol.no.
svabu IN A6 64 ::4 ext-servere.ip6
ext-servere.ip6 IN A6 48 0:0:0:1:: fig.ip6.uninett.no.

```
$ORIGIN ip6.uninett.no.  
fig IN A6 32 0:0:1100:: uninett  
uninett IN A6 0 2001:700::
```

- Vi får bygd opp følgende adressekjede:

- ::4
- 0:0:0:1::
- 0:0:1100::
- 2001:700::

```
svabu.fig.ol.no.  
ext-servere.ip6.fig.ol.no.  
fig.ip6.uninett.no.  
uninett.ip6.uninett.no.
```

- Bitvis-OR gir den fullstendige adressa 2001:700:1100:1::4

Del VII

ICMPv6

Oversikt over del 7: ICMPv6 I

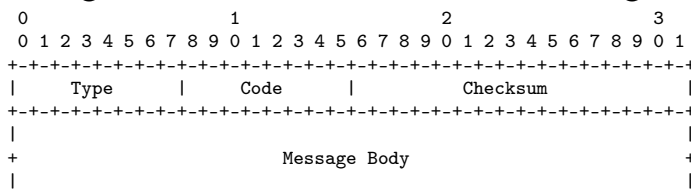
- 29 ICMPv6
- 30 Multicast Listener Discovery
- 31 Neighbor Discovery
- 32 Router Renumbering
- 33 Node Information
- 34 Inverse Neighbor Discovery
- 35 Version 2 Multicast Listener Report
- 36 Mobile IPv6
- 37 SEcure Neighbor Discovery (SEND)
- 38 Experimental Mobility Type
- 39 Multicast Router Discovery
- 40 FMIPv6
- 41 RPL Control Message
- 42 ILNPv6 Locator Update Message

Oversikt over del 7: ICMPv6 II

- 43 Duplicate Address

ICMPv6

- Feilrapportering- og feilsøkingstjeneste for IPv6
- Definert: [RFC 4443](#) og [RFC 4844](#)
- ICMPv6-meldinger inneholder to tall som forteller noe om budskapetets mening og innhold:
 - Type: hovednummer
 - Code: undernummer, settes til 0 når det ikke er definert noen undernummer
- I tillegg er det felter for sjekksum og andre opplysninger som er unike for hver type (og underkode) av meldingene
- Den generelle formen for ICMPv6-meldinger vises under

ICMPv6

- Fra [RFC 4443](#)
- Feilmeldinger:
 - 1: Destination Unreachable
 - 2: Packet Too Big
 - 3: Time Exceeded
 - 4: Parameter Problem
 - 100: Private eksperimenter
 - 101: Private eksperimenter
 - 127: Reservert for utvidelse av feilmeldingene
- Informative meldinger:
 - 128: Echo request (ping)
 - 129: Echo reply (pong)
 - 200: Private eksperimenter
 - 201: Private eksperimenter
 - 255: Reservert for utvidelse av informative meldinger

ICMPv6

Multicast Listener Discovery

- Definert: [RFC 2710](#)
- Angir tre nye ICMPv6-meldinger:
 - 130: Multicast Listener Query
 - 131: Multicast Listener Report
 - 132: Multicast Listener Done
- Brukes for å fortelle routere hvilke multicastadresser man vil motta trafikk for

ICMPv6

Neighbor Discovery

- Definert: [RFC 4861](#)
- Angir fem nye ICMPv6-meldinger:
 - 133: Router Solicitation
 - 134: Router Advertisement
 - 135: Neighbor Solicitation
 - 136: Neighbor Advertisement
 - 137: Redirect
- Sentral ved autokonfigurering av adresser
- Brukes for å bekrefte at nodene er oppegående og bestemme lag-2-adressene til mottakere
- Neighbor Discovery gjennomgås i detalj i del 8

ICMPv6

Router Renumbering

- Definert: [RFC 2894](#)
- Angir én ny ICMPv6-melding:
 - 138: Router Renumbering
- [RFC 2894](#) angir følgende underkoder:
 - 0: Router Renumbering Command
 - 1: Router Renumbering Result
 - 255: Sequence Number Reset

ICMPv6

Node Information

- Definert: [RFC 4620](#)
- Angir to nye ICMPv6-meldinger:
 - 139: Node Information Query
 - 140: Node Information Reply
- [RFC 4620](#) angir følgende underkoder for type 139:
 - 0: Datafeltet inneholder en IPv6-adresse
 - 1: Datafeltet inneholder et navn
 - 2: Datafeltet inneholder en IPv4-adresse
- [RFC 4620](#) angir følgende underkoder for type 140:
 - 0: Vellykket svar
 - 1: Svaret vil ikke bli avslørt
 - 2: Underkoden i forespørselen er ukjent

ICMPv6

Inverse Neighbor Discovery

- Definert: [RFC 3122](#)
- Angir to nye ICMPv6-meldinger:
 - 141: Inverse Neighbor Discovery Solicitation
 - 142: Inverse Neighbor Discovery Advertisement
- Gjør det mulig for én node å lære IPv6-adressen(e) til en annen node i samme VLAN, når man bare vet lag-2-adressa til den andre noden

ICMPv6

Version 2 Multicast Listener Report

- Definert: [RFC 3810](#)
- Angir én ny ICMPv6-melding:
 - 143: Version 2 Multicast Listener Report
- Utvider MLDv1 ([RFC 2710](#)) med slik at bare bestemte avsendere er interessante (Source-Specific Multicast, [RFC 3569](#))

ICMPv6

Mobile IPv6

- Definert: [RFC 6275](#)
- Angir fire nye ICMPv6-meldinger:
 - 144: Home Agent Address Discovery Request
 - 145: Home Agent Address Discovery Reply
 - 146: Mobile Prefix Solicitation
 - 147: Mobile Prefix Advertisement
- Brukes for å tilrettelegge for digitale nomader

ICMPv6

SEcure Neighbor Discovery (SEND)

- Definert: [RFC 3971](#)
- Angir to nye ICMPv6-meldinger:
 - 148: Certification Path Solicitation
 - 149: Certification Path Advertisement
- Med SEND unngås DoS-problemene til Neighbor Discovery
- Routerne deler ut kryptografisk genererte adresser [RFC 3972](#)
- Dette krever sertifikatstruktur (RPKI, [RFC 6494](#)) i routere og i klienter
- Ikke implementert i Cisco IOS 12.2(55)SE for Catalyst 3560G
- Ikke spesielt aktuelt for FSI, for annet enn ansattnett, på grunn av den administrative byrden

ICMPv6

Experimental Mobility Type

- Definert: [RFC 4065](#)
- Angir én ny ICMPv6-melding:
 - 150: Experimental Mobility Type
- «The Seamoby Candidate Access Router Discovery (CARD) protocol [[RFC 4066](#)] and the Context Transfer Protocol (CXTCP) [[RFC 4067](#)] are experimental protocols designed to accelerate IP handover between wireless access routers»

ICMPv6

Multicast Router Discovery

- Definert: [RFC 4286](#)
- Angir tre nye ICMPv6-meldinger:
 - 151: Multicast Router Advertisement
 - 152: Multicast Router Solicitation
 - 153: Multicast Router Termination
- Catalyst 3560G har ikke støtte for annet enn IPv4-multicast
- Ved FSI har vi ikke fått testet IPv6-multicast

ICMPv6

FMIPv6

- Definert: [RFC 5568](#)
- Angir én ny ICMPv6-melding:
 - 154: FMIPv6, Fast handovers, Mobile IPv6

ICMPv6

RPL Control Message

- Definert: [RFC 6550](#)
- Angir én ny ICMPv6-melding:
 - 155: RPL Control Message
- IPv6 Routing Protocol for Low-Power and Lossy Networks

ICMPv6

ILNPv6 Locator Update Message

- Definert: [RFC 6743](#)
- Angir én ny ICMPv6-melding:
 - 156: ILNPv6 Locator Update Message
- Identifier-Locator Network Protocol
- En eksperimentell måte å håndtere digitale nomader

ICMPv6

Duplicate Address

- Definert: [RFC 6775](#)
- Angir to nye ICMPv6-meldinger:
 - 157: Duplicate Address Request
 - 158: Duplicate Address Confirmation
- Neighbor Discovery Optimization for IPv6 over Low-Power Wireless Personal Area Networks (6LoWPANs)

Del VIII

Neighbor Discovery

Oversikt over del 8: Neighbor Discovery I

- 44 Router Solicitation
- 45 Router Advertisement
- 46 Neighbor Solicitation
- 47 Neighbor Advertisement
- 48 Redirect

Neighbor Discovery

- Definert: [RFC 4861](#)
- Angir fem nye ICMPv6-meldinger:
 - 133: Router Solicitation
 - 134: Router Advertisement
 - 135: Neighbor Solicitation
 - 136: Neighbor Advertisement
 - 137: Redirect
- Sentral ved autokonfigurering av adresser
- Brukes for å bekrefte at nodene er oppegående og bestemme lag-2-adressene til mottakere

Neighbor Discovery

Router Solititation

```
Internet Control Message Protocol v6
Type: Router Solicitation (133)
Code: 0
Checksum: 0xc065 [correct]
Reserved: 00000000
ICMPv6 Option (Source link-layer address : 00:21:70:73:68:6e)
  Type: Source link-layer address (1)
  Length: 1 (8 bytes)
  Link-layer address: Dell_73:68:6e (00:21:70:73:68:6e)
```

- Avsenders IPv6-adresse er enten `::/0` eller en av utgående grensesnitts IPv6-adresser
- Mottakers IPv6-adresse er vanligvis `FF02::2`
- «Hop Limit» i IPv6-headeren skal settes til 255
- Det er god sedvane å angi sin egen lag-2-adresse i ICMPv6-meldinga

Neighbor Discovery

Router Advertisement

```
Internet Control Message Protocol v6
Type: Router Advertisement (134)
Code: 0
Checksum: 0xfa8c [correct]
Cur hop limit: 64
Flags: 0x48
  0... .. = Managed address configuration: Not set
  .1... .. = Other configuration: Set
  ..0. .... = Home Agent: Not set
  ...0 1... = Prf (Default Router Preference): High (1)
  .... 0... = Proxy: Not set
  .... ..0. = Reserved: 0
Router lifetime (s): 1800
Reachable time (ms): 0
Retrans timer (ms): 0
ICMPv6 Option (Source link-layer address : 00:17:e0:77:14:57)
  Type: Source link-layer address (1)
  Length: 1 (8 bytes)
  Link-layer address: Cisco_77:14:57 (00:17:e0:77:14:57)
ICMPv6 Option (MTU : 1500)
  Type: MTU (5)
  Length: 1 (8 bytes)
  Reserved
  MTU: 1500
```

- Avsenders IPv6-adresse må være routerens link-local-adresse for utgående grensesnitt
- Mottakers IPv6-adresse er enten adressa til den noden som sendte «Router Solicitation» eller til FF02::1 for generell annonsering
- «Hop Limit» i IPv6-headeren skal settes til 255

Neighbor Discovery

Router Advertisement

```
Internet Control Message Protocol v6
Type: Router Advertisement (134)
Code: 0
Checksum: 0xfa8c [correct]
Cur hop limit: 64
Flags: 0x48
  0... .. = Managed address configuration: Not set
  .1... .. = Other configuration: Set
  ..0. .... = Home Agent: Not set
  ...0 1... = Prf (Default Router Preference): High (1)
  .... 0... = Proxy: Not set
  .... ..0. = Reserved: 0
Router lifetime (s): 1800
Reachable time (ms): 0
Retrans timer (ms): 0
ICMPv6 Option (Source link-layer address : 00:17:e0:77:14:57)
  Type: Source link-layer address (1)
  Length: 1 (8 bytes)
  Link-layer address: Cisco_77:14:57 (00:17:e0:77:14:57)
ICMPv6 Option (MTU : 1500)
  Type: MTU (5)
  Length: 1 (8 bytes)
  Reserved
  MTU: 1500
```

- Routeren er snill og oppgir:
 - Autokonfigurasjon av adresser skal utføres
 - Andre opplysninger er tilgjengelig med DHCPv6
 - Dette er ingen «Home Agent»
 - Routerens preferansenivå er «High»
 - Annonseringens levetid er 1800 s = 30 min
 - Routerens lag-2-adresse
 - Linkens MTU-verdi

Neighbor Discovery

Router Advertisement

```
ICMPv6 Option (Prefix information : 2001:700:1100:3::/64)
  Type: Prefix information (3)
  Length: 4 (32 bytes)
  Prefix Length: 64
  Flag: 0xc0
    1... .... = On-link flag(L): Set
    .1.. .... = Autonomous address-configuration flag(A): Set
    ..0. .... = Router address flag(R): Not set
    ...0 0000 = Reserved: 0
  Valid Lifetime: 2592000
  Preferred Lifetime: 604800
  Reserved
  Prefix: it.ip6.fig.ol.no (2001:700:1100:3::)
```

- Routeren oppgir følgende om 2001:700:1100:3::/64
 - Prefikset er direkte tilgjengelig
 - Autokonfigurasjon er tillatt
 - Genererte adresser er gyldige i 30 dager, med foretrukket levetid på 7 dager

Neighbor Discovery

Neighbor Solicitation

```
Internet Protocol Version 6, Src: 2001:700:1100:3:226:18ff:fef2:7240, Dst: ff02::1:ff52:67e2
  0110 .... = Version: 6
  .... 0000 0000 .... .... = Traffic class: 0x00000000
  .... .... 0000 0000 0000 0000 0000 = Flowlabel: 0x00000000
  Payload length: 32
  Next header: ICMPv6 (58)
  Hop limit: 255
  Source: pc226-02-w7.fig.ol.no (2001:700:1100:3:226:18ff:fef2:7240)
  Destination: ff02::1:ff52:67e2
Internet Control Message Protocol v6
  Type: Neighbor Solicitation (135)
  Code: 0
  Checksum: 0x4571 [correct]
  Reserved: 00000000
  Target Address: monitor2.fig.ol.no (2001:700:1100:3:20b:dbff:fe52:67e2)
  ICMPv6 Option (Source link-layer address : 00:26:18:f2:72:40)
    Type: Source link-layer address (1)
    Length: 1 (8 bytes)
    Link-layer address: AsustekC_f2:72:40 (00:26:18:f2:72:40)
```

- I dette tilfellet ville
 - 1 2001:700:1100:3:226:18FF:FEF2:7240 sjekke om
 - 2 2001:700:1100:3:20B:DBFF:FE52:67E2 fortsatt var i live
- Forespørselen ble sendt til «Solicited-node multicast-adressa» FF02::1:FF52:67E2

Neighbor Discovery

Neighbor Advertisement

Internet Protocol Version 6, Src: 2001:700:1100:3:20b:dbff:fe52:67e2, Dst: 2001:700:1100:3:226:18ff:fe2:7240

```
0110 .... = Version: 6
.... 0000 0000 .... = Traffic class: 0x00000000
.... 0000 0000 0000 0000 0000 0000 = Flowlabel: 0x00000000
Payload length: 32
Next header: ICMPv6 (58)
Hop limit: 255
Source: monitor2.fig.ol.no (2001:700:1100:3:20b:dbff:fe52:67e2)
Destination: pc226-02-w7.fig.ol.no (2001:700:1100:3:226:18ff:fe2:7240)
```

Internet Control Message Protocol v6

```
Type: Neighbor Advertisement (136)
Code: 0
Checksum: 0x157e [correct]
Flags: 0x60000000
0... .. = Router: Not set
.1.. .. = Solicited: Set
..1. .. = Override: Set
...0 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000 = Reserved: 0
Target Address: monitor2.fig.ol.no (2001:700:1100:3:20b:dbff:fe52:67e2)
ICMPv6 Option (Target link-layer address : 00:0b:db:52:67:e2)
Type: Target link-layer address (2)
Length: 1 (8 bytes)
Link-layer address: DellEsgP_52:67:e2 (00:0b:db:52:67:e2)
```

Neighbor Discovery

Neighbor Advertisement

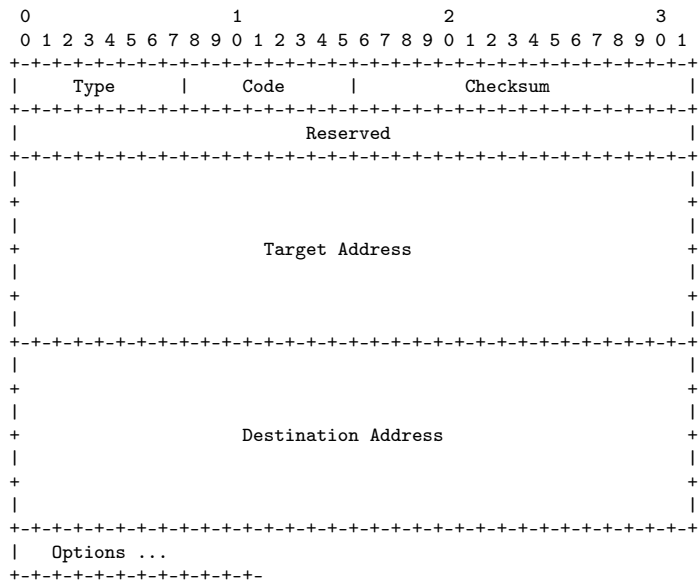
Internet Control Message Protocol v6

```
Type: Neighbor Advertisement (136)
Code: 0
Checksum: 0x157e [correct]
Flags: 0x60000000
0... .. = Router: Not set
.1.. .. = Solicited: Set
..1. .. = Override: Set
...0 0000 0000 0000 0000 0000 0000 0000 = Reserved: 0
Target Address: monitor2.fig.ol.no (2001:700:1100:3:20b:dbff:fe52:67e2)
ICMPv6 Option (Target link-layer address : 00:0b:db:52:67:e2)
Type: Target link-layer address (2)
Length: 1 (8 bytes)
Link-layer address: DellEsgP_52:67:e2 (00:0b:db:52:67:e2)
```

- 2001:700:1100:3:20B:DBFF:FE52:67E2 sendte svar tilbake til 2001:700:1100:3:226:18FF:FEF2:7240 med klar beskjed om at
 - Den er ikke en router
 - Dette er et svar på en forespørsel og ikke en tilfeldig annonsering
 - Gamle opplysninger om 2001:700:1100:3:20B:DBFF:FE52:67E2 skal slettes
 - Lag-2-adressa er stadig 00:0B:DB:52:67:E2

Neighbor Discovery

Redirect

- Jeg har hittil ikke sett en eneste ICMPv6 redirect-melding

Del IX

DHCPv6

Oversikt over del 9: DHCPv6 I

- 49 DHCPv6
- 50 Meldinger
- 51 DHCP Unique Identifier
- 52 Identity association
- 53 Identity association identifier

DHCPv6

- DHCPv6 er definert i [RFC 3315](#) med oppdateringer fra [RFC 3319](#), [RFC 3633](#), [RFC 3646](#), [RFC 3736](#), [RFC 4361](#), [RFC 5007](#), [RFC 5494](#), [RFC 6221](#), [RFC 6422](#), [RFC 6603](#), [RFC 6644](#) og [RFC 7083](#)
- Kommunikasjonen foregår først med multicast og UDP, og kan senere bytte til unicast og UDP
- Klientene bruker port 546 og serverne/relay-agentene bruker port 547
- Klientene bruker sin egen link-local-adresse som avsender og multicast-adressa FF02::1:2 som mottaker
- Relay-agentene videresender til multicast-adressa FF05::1:3, med mindre de kjenner og vil bruke unicast-adressa til serveren
- Serverne svarer med sin link-local-adresser som avsender og klientens link-local-adresse som mottaker

DHCPv6

Meldinger

- Solicit
 - Fra klient til server/relay
 - Brukes for å oppdage servere
- Advertise
 - Fra server/relay til klient
 - Brukes for å varsle klienten om tjenestetilbudet
- Request
 - Fra klient til spesifikk server
 - Bruker for å etterspørre om adresser og andre opplysninger fra en bestemt server
- Confirm
 - Fra server/relay til klient
 - Brukes for å bestemme om tidligere oppgitt adresse fortsatt er gyldig

DHCPv6

Meldinger

- Renew
 - Fra klient til server/relay
 - Brukes for å fornye leieavtalen og oppdatere andre opplysninger
- Rebind
 - Fra klient til server/relay
 - Brukes til annonsering i etterkant av en renew-melding, dersom det ikke kom noe svar på fornyelsen

- Reply
 - Fra server til klient
 - Serveren sender tildelt adresse og andre opplysninger i en reply-melding som svar på solicit-, request-, renew- og rebind-meldinger
 - Serveren sender konfigurasjonsparametre i en reply-melding som svar på en information-request-melding
 - Serveren sender en reply-melding som svar på en confirm-melding for å bekrefte eller avkrefte at adressa tilordnet klienten er gyldig eller ikke
 - Serveren sender en reply-melding for å kvittere for mottatt release- eller decline-meldinger
- Release
 - Fra klient til server/relay
 - Brukes for å frigjøre en utleid adresse

- Decline
 - Fra klient til server/relay
 - Brukes for å fortelle at en eller flere utdelte adresser allerede er tatt i bruk i nabolaget til klienten
- Reconfigure
 - Fra server til klient
 - Brukes for å gjøre klienten oppmerksom på nye opplysninger og at klienten må gjennomføre renew/reply- eller information-request/reply-transaksjoner for å få de nye opplysningene
- Information-request
 - Fra klient til server/relay
 - Brukes for å be om konfigurasjonsparametre uten å bli tildelt en adresse

- Relay-forward
 - Fra relay til relay/server
 - Brukes av relay for å videresende forespørsler fra klienter eller andre relay til en ny relay eller server
- Relay-reply
 - Fra server/relay til relay
 - Brukes av server for å videresende svar tilbake til klienter gjennom relay(kjeden)

- Klientene identifiseres med DHCP Unique Identifier, DUID, som har variabel lengde og format
- Klientene kan ha flere nettverksgrensesnitt
- Hvert grensesnitt har i tillegg sin Identity Association Identifier, IAID, lengde 32 bit
- Klientene oppgir aktuell DUID og IAID i forespørslene
- DHCPv6-serverne har sine egne DUID og IAID, og oppgir disse i svarene

DHCPv6

DHCP Unique Identifier, DUID

- DUID finnes i tre varianter:
 - Type 1: Linklagsadresse med tidspunkt for generering, DUID-LLT
 - Type 2: Unik identifikator basert på Enterprise-nummer utdelt av IANA, DUID-EN
 - Type 3: Linklagsadresse, DUID-LL

DHCPv6

DHCP Unique Identifier, DUID

- Type 1 kan se slik ut:
00 01 00 01 13 10 43 9B 00 26 18 F2 72 40
 - 00 01 angir at dette er DUID type 1.
 - 00 01 angir at det kommer en MAC-48-adresse til slutt
 - 13 10 43 9B angir klokkeslettet målt i sekunder siden 1. januar 2000 UTC
 - I dette tilfellet: 0x1310439B s, 319832987 s, 10.1351038909 år etter 1. januar 2000 UTC, altså 18. februar 2010, kl. 18:29:47 UTC
 - 00 26 18 F2 72 40 er MAC-48-adressa for systemet som dette eksempelet er hentet fra
- Type 3 kan se slik ut:
00 03 00 01 00 26 18 F2 72 40
 - 00 03 angir at dette er DUID type 3.
 - 00 01 angir at det kommer en MAC-48-adresse til slutt
 - 00 26 18 F2 72 40 er MAC-48-adressa for systemet som dette eksempelet er hentet fra

DHCPv6

DHCP Unique Identifier, DUID

- Type 1 er vanlig i Windows, og lagres i Dhcpv6DUID i `HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\services\TCPIP6\Parameters`
- Type 3 er enklere og mer forutsigbart, og det beste valget for statisk tildeling av IPv6-adresse med tanke på reinstallasjon av OS
- Jeg har ikke funnet noen annen måte å tvinge en bestemt DUID-type i Windows, enn å sette Dhcpv6DUID manuelt eller gjennom skript, og naturlig nok restartet Windows etterpå
- [Dibbler](#) og Unix-systemer er tradisjonelt langt snillere, og lar oss angi i konfigurasjonen de gangene vi ønsker DUID-LL istedet for DUID-LLT

DHCPv6

Identity association, IA

- [RFC 3315](#)
- Bla, bla, bla

DHCPv6

Identity association identifier, IAID

- RFC 3315
- Bla, bla, bla

Del X

Avansert multicast

Oversikt over del 10: Avansert multicast I

- 54 Multicastflaggene
- 55 Når T er satt til 1
- 56 Når PT er satt til 11
- 57 Når RPT er satt til 111

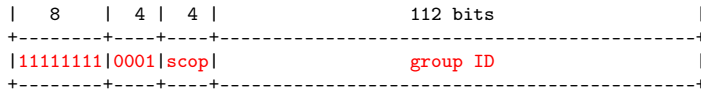
Avansert multicast

Multicastflaggene

- Flaggene heter ORPT (null, err, pe, te)
- Flagget T angir med 0 at adressa er velkjent (definert av [IANA](#)), og med 1 at adressa er midlertidig (lokalt definert)
- Flagget P angir med 1 at adressa inneholder et unicast-prefiks og skal følge reglene i [RFC 3306](#)
- Flagget R angir med 1 at adressa også inneholder et møtepunkt («rendezvous point») og skal følge reglene i [RFC 3956](#)
- Flaggene P og R gjør det enkelt å lage egne multicast-adresser for internt bruk i organisasjonen

Avansert multicast

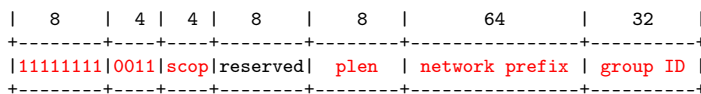
Når T er satt til 1

- Adresseformatet er gitt av [RFC 4291](#)
- De 12 mest signifikante bitene må beholdes som vist
- Rekkevidden settes til ønsket, lovlig verdi
- De 112 øvrige bitene kan settes fritt
- Eksempel:
 - FF12:DEAD:BEEF:CAFE:0:FACE:BOOC:1
 - En midlertidig, link-local multicast-adresse

Avansert multicast

Når PT er satt til 11

- Adresseformatet er gitt av [RFC 3306](#)
- De 12 mest signifikante bitene må beholdes som vist
- Rekkevidden settes til ønsket, lovlig verdi, og rekkevidden skal ikke overskride *utbredelsen* av det angitte nettverksprefikset
- Feltet «plen» settes til *prefikslengden til nettverksprefikset for subnettet ditt*,
 $0 < plen \leq 64$
- *Nettverksprefikset* er unicast-prefikset for subnettet ditt
- «Group ID» settes i tråd med retningslinjene til [RFC 3307](#)

Avansert multicast

Når PT er satt til 11

	8		4		4		8		8		64		32	
+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+
	11111111		0011		scop		reserved		plen		network prefix		group ID	
+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+

- Eksempler:

- FF3E:0030:2001:700:1100:0:1337:1337
- Den første adressa er begrenset til internett (global, 48-bit)
- FF38:0030:2001:700:1100:0:1337:1337
- Den andre adressa er begrenset til FSI, gitt at FSI er utgangspunktet (organizational-local, 48-bit)
- FF32:0040:2001:700:1100:3:1337:1337
- Den tredje adressa er begrenset til IT-avdelingen ved FSI, gitt at IT-avdelingen er utgangspunktet (link-local, 64-bit)

Avansert multicast

Når RPT er satt til 111

	8		4		4		4		4		8		64		32	
+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+
	11111111		0111		scop		rsvd		RIID		plen		network prefix		group ID	
+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+	-----	+

- Adresseformatet er gitt av [RFC 3956](#)
- De 12 mest signifikante bitene må beholdes som vist
- Rekkevidden settes til ønsket, lovlig verdi, og rekkevidden skal ikke overskride *utbredelsen* av det angitte nettverksprefikset
- Feltet «RIID» settes til *møtepunktets grensesnittidentifikator*
 - Feltet «RIID» kan ikke være 0, for dette skaper konflikt med «Subnet-Router Anycast Address» fra [RFC 3513](#)
- Feltet «plen» settes til *prefikslengden til nettverksprefikset for subnettet ditt*, $0 < plen \leq 64$
- *Nettverksprefikset* er unicast-prefikset for subnettet ditt
- «Group ID» settes i tråd med retningslinjene til [RFC 3307](#)

Avansert multicast

Når RPT er satt til 111

8	4	4	4	4	8	64	32
11111111	0111	scop	rsvd	RIID	plen	network prefix	group ID

- Eksempel:

- FF78:0130:2001:700:1100:0:1337:1337

- Denne adressa er begrenset til **organization-local**
- Nettverksprefikset er **2001:700:1100::/48**
- Møtepunktets adresse er **2001:700:1100::1**
- Møtepunktets adresse må konfigureres på et loopbackgrensesnitt i Fagskolens ytterste IPv6-multicast-router
- interface Loopback0
ipv6 address 2001:700:1100::1

Del XI

Konfigurasjon av IPv6

Oversikt over del 11: Konfigurasjon av IPv6 I

58 Cisco IOS

- IPv6-routing
- ACL-er
- DHCPv6

59 OS-konfig

Konfigurasjon av IPv6

Cisco IOS: IPv6-routing

- 1 `configure terminal`
- 2 `sdm prefer dual-ipv4-and-ipv6 default` (Rekonfigurere TCAM)
- 3 `end`
- 4 `reload`
- 5 `configure terminal`
- 6 `ip routing` (Nødvendig for IP-routing i det hele tatt)
- 7 `ipv6 unicast-routing`
- 8 `no ipv6 source-route`
- 9 `end`

Konfigurasjon av IPv6

Cisco IOS: IPv6-routing

- ❶ `interface GigabitEthernet0/49`
- ❷ `description Linknett mellom FiG og Uninett/HiG`
- ❸ `no switchport`
- ❹ `ip address 128.39.70.170 255.255.255.252`
- ❺ `ip access-group InetIPv4Inn in`
- ❻ `ip access-group InetIPv4Ut out`
- ❼ `ip pim sparse-mode`
- ❽ `ip igmp version 3`
- ❾ `ipv6 address 2001:700:0:8074::2/64`
- ❿ `ipv6 nd ra suppress`
- ⓫ `ipv6 traffic-filter InetIPv6Inn in`
- ⓬ `ipv6 traffic-filter InetIPv6Ut out`

Konfigurasjon av IPv6

Cisco IOS: IPv6-routing

- ❶ Default route:
`ipv6 route ::/0 GigabitEthernet0/49 2001:700:0:8074::1`
- ❷ Nullroute linknettet, og offisielle og private adresser:
`ipv6 route 2001:700:0:8074::/64 Null0`
`ipv6 route 2001:700:1100::/48 Null0`
`ipv6 route FD5C:14CF:C300::/48 Null0`
- ❸ Statisk routing av returtrafikk til VPN-klientene:
`ipv6 route FD5C:14CF:C300:A000::/52 Vlan29 2001:700:1100:F002::2`

Konfigurasjon av IPv6

Cisco IOS: IPv6-routing

- ❶ `interface Vlan48`
- ❷ `description Klasserom 100`
- ❸ `ip address 128.39.194.193 255.255.255.224`
- ❹ `ip access-group Vlan48IPv4UtTil out`
- ❺ `ip helper-address 128.39.174.42`
- ❻ `ip pim sparse-dense-mode`
- ❼ `ip igmp version 3`
- ❽ `ipv6 address 2001:700:1100:8008::1/64`
- ❾ `ipv6 nd other-config-flag`
- ❿ `ipv6 nd router-preference High`
- ⓫ `ipv6 dhcp server offisiell`
- ⓬ `ipv6 traffic-filter Vlan48IPv6UtTil out`

Konfigurasjon av IPv6 I

Cisco IOS: ACL-er

- ❶ `configure terminal`
- ❷ `ipv6 access-list access-list-name`
- ❸ `deny | permit protocol {source-ipv6-prefix/prefix-length | any |
host source-ipv6-address} [operator port-number]
{destination-ipv6-prefix/prefix-length | any |
host destination-ipv6-address} [operator port-number] [dest-option]
[dest-option-type value] [dscp value] [flow-label value] [fragments] [hbh]
[log] [log-input] [mobility] [mobility-type value] [reflect access-list-name]
[routing] [routing-type value] [sequence value] [time-range name]
[undetermined-transport]`

Konfigurasjon av IPv6 II

Cisco IOS: ACL-er

```
4 deny | permit tcp {source-ipv6-prefix/prefix-length | any |  
  host source-ipv6-address} [operator port-number]  
  {destination-ipv6-prefix/prefix-length | any |  
  host destination-ipv6-address} [operator port-number] [ack] [dest-option]  
  [dest-option-type value] [dscp value] [established] [fin] [flow-label value]  
  [hbh] [log] [log-input] [mobility] [mobility-type value] [psh]  
  [reflect access-list-name] [routing] [routing-type value] [rst]  
  [sequence value] [syn] [time-range name] [urg]
```

Konfigurasjon av IPv6 III

Cisco IOS: ACL-er

```
5 deny | permit udp {source-ipv6-prefix/prefix-length | any |  
  host source-ipv6-address} [operator port-number]  
  {destination-ipv6-prefix/prefix-length | any |  
  host destination-ipv6-address} [operator port-number] [dest-option]  
  [dest-option-type value] [dscp value] [flow-label value] [hbh] [log]  
  [log-input] [mobility] [mobility-type value] [reflect access-list-name]  
  [routing] [routing-type value] [sequence value] [time-range name]  
6 deny | permit icmp {source-ipv6-prefix/prefix-length | any |  
  host source-ipv6-address} {destination-ipv6-prefix/prefix-length | any |  
  host destination-ipv6-address} [{icmp-type [icmp-code]} | icmp-message]  
  [dest-option] [dest-option-type value] [dscp value] [flow-label value] [log]  
  [log-input] [mobility] [mobility-type value] [reflect access-list-name]  
  [routing] [routing-type value] [sequence value] [time-range name]
```

Konfigurasjon av IPv6 IV

Cisco IOS: ACL-er

7 `evaluate reflexive-access-list-name [sequence value]`

8 `remark comment`

9 `exit`

Husk:

$operator \in \{gt | lt | neq | eq | range\}$

reflect er bare gyldig for permit-regler

Konfigurasjon av IPv6 V

Cisco IOS: ACL-er

10 `interface interface-id`

11 `ipv6 traffic-filter access-list-name {in | out}`

12 `end`

Konfigurasjon av IPv6 VI

Cisco IOS: ACL-er

- Alle IPv6-ACL-er har følgende 5 regler innebygget (eng. implicit) på slutten:
 - 1 permit icmp any any nd-na
 - 2 permit icmp any any nd-ns
 - 3 permit icmp any any router-advertisement
 - 4 permit icmp any any router-solicitation
 - 5 deny ipv6 any any
- Disse reglene tillater Neighbor Discovery, og blokkerer all annen IPv6-trafikk
- Dine egne regler kommer *alltid* før de 5 reglene over, og kanskje må du kopiere de innebygde reglene og gjøre dine egne justeringer, for eksempel slå på logging av blokkert trafikk

Konfigurasjon av IPv6 VII

Cisco IOS: ACL-er

- Ønsker du logging av blokkert trafikk, men vil samtidig ikke blokkere Neighbor Discovery, så må du gjøre slik:
 - 1 remark Øvrige regler kommer før denne linja
 - 2 permit icmp any any nd-na
 - 3 permit icmp any any nd-ns
 - 4 permit icmp any any router-advertisement
 - 5 permit icmp any any router-solicitation
 - 6 deny ipv6 any any log
 - 7 remark Her kommer de skjulte, implisitte reglene
 - 8 *permit icmp any any nd-na*
 - 9 *permit icmp any any nd-ns*
 - 10 *permit icmp any any router-advertisement*
 - 11 *permit icmp any any router-solicitation*
 - 12 *deny ipv6 any any*

Konfigurasjon av IPv6

Cisco IOS: DHCPv6

- `ipv6 dhcp pool offisiell`
 - `dns-server 2001:700:1100:1::3`
 - `dns-server 2001:700:1100:1::2`
 - `domain-name fig.ol.no`
 - `sntp address 2001:700:1100:1::2`
 - `sntp address 2001:700:1100:1::3`
 - `sntp address 2001:700:1100:1::4`
 - `information refresh 0 2`
- `interface Vlan48`
 - `ipv6 dhcp server offisiell`

Konfigurasjon av IPv6

Cisco IOS: DHCPv6

- `ipv6 dhcp pool ULA`
 - `dns-server 2001:700:1100:1::3`
 - `dns-server 2001:700:1100:1::2`
 - `domain-name fig.netlocal`
 - `sntp address 2001:700:1100:1::2`
 - `sntp address 2001:700:1100:1::3`
 - `sntp address 2001:700:1100:1::4`
 - `information refresh 0 2`
- `interface Vlan31`
 - `ipv6 dhcp server ULA`

Konfigurasjon av IPv6

OS-konfig

- De fleste moderne operativsystemer har IPv6-støtte
- Windows 2000 har en eksperimentell IPv6-protokoll, men mangler DNS-oppslag for AAAA
- IPv6 må installeres manuelt i Windows XP og Server 2003
 - DNS-oppslag sendes alltid over **IPv4**
 - Noe av AD-trafikken sendes alltid over **IPv4**
 - RDP-server i Server 2003 kan bare bruke **IPv4**
- IPv6 er påskrudd i Windows Vista, Server 2008 og nyere versjoner
 - DNS-oppslag kan nå sendes over IPv6
 - Nyere Windows kan fint fungere med bare IPv6
- Linux og *BSD har hatt IPv6-støtte i lang tid
- Autokonfig med tilfeldig grensesnittidentifikator er det mest vanlige for skrivebordssystemer
- Manuell konfigurasjon er mest vanlig for serversystemer

Konfigurasjon av IPv6

OS-konfig

- Windows:
 - `netsh interface ipv6 set address "navn-på-grensesnitt" IPv6-adresse`
 - `netsh interface ipv6 set route ::/0 "navn-på-grensesnitt" routerens-IPv6-adresse`
- Eksempel:
 - `netsh interface ipv6 set address "Lokal tilkobling" 2001:700:1100:8008::1337`
 - `netsh interface ipv6 set route ::/0 "Lokal tilkobling" 2001:700:1100:8008::1`
- Konfigurasjon gjennom grafisk grensesnitt i «Kontrollpanelet» er også mulig

Konfigurasjon av IPv6

OS-konfig

- *BSD:
 - `ifconfig navn-på-grensesnitt inet6 IPv6-adresse prefixlen prefikslengde`
 - `route add -inet6 default routerens-IPv6-adresse`
- Eksempel:
 - `ifconfig em0 inet6 2001:700:1100:8008::1337 prefixlen 64`
 - `route add -inet6 default 2001:700:1100:8008::1`
- Vanligvis lagres slike innstillingene permanent, for eksempel i `/etc/rc.conf`

Del XII

Noen RFC-er om IPv6

60 Noen RFC-er om IPv6

Noen RFC-er om IPv6

- IPv6-spesifikasjon: [RFC 2460](#), [RFC 5095](#), [RFC 5722](#), [RFC 5871](#), [RFC 6437](#), [RFC 6564](#), [RFC 6935](#) og [RFC 6946](#)
- ICMPv6: [RFC 4443](#) og [RFC 4884](#)
- Neighbor Discovery: [RFC 4861](#), [RFC 5942](#) og [RFC 6980](#)
- Krav til IPv6-noder: [RFC 6434](#)
- Path MTU: [RFC 1981](#)
- DHCPv6: [RFC 3315](#), [RFC 3319](#), [RFC 3633](#), [RFC 3646](#), [RFC 3736](#), [RFC 4361](#), [RFC 5494](#), [RFC 6221](#), [RFC 6422](#), [RFC 6644](#) og [RFC 7083](#)
- Overføring av IPv6-pakker over Ethernet: [RFC 2464](#) og [RFC 6085](#)
- Adressearkitektur: [RFC 4291](#), [RFC 5952](#) og [RFC 6052](#)
- Unicastadresser: [RFC 3587](#)
- ULA: [RFC 4193](#)

Noen RFC-er om IPv6

- Autokonfigurering av adresser: [RFC 4862](#)
- Tilfeldig grensesnittidentifikator: [RFC 4941](#)
- Prefiks-baserte multicastadresser: [RFC 3306](#), [RFC 3956](#) og [RFC 4489](#)
- IPsec: [RFC 4301](#), [RFC 4302](#), [RFC 4303](#), [RFC 4304](#), [RFC 4307](#), [RFC 4308](#), [RFC 4309](#), [RFC 4312](#), [RFC 4835](#) og [RFC 5996](#)
- For programmerere av nettverksprogrammer: [RFC 3493](#), [RFC 3542](#) og [RFC 4038](#)
- Grunnleggende krav til IPv6-routere hos sluttbrukere (CER): [RFC 7084](#)